

Taula

MAR FONT MARTÍ, MAITE PUIG TARRÉ & JOAN RAMON VENY-MESQUIDA <i>Presentació</i>	9
AITOR CARRERA <i>Pere Barnils: una aportació oblidada a l'estudi del gascó?</i>	11
JOSEFINA CARRERA-SABATÉ <i>Actituds i vocalisme en contextos multilingües a Lleida</i>	31
NICOLAU DOLS <i>Notes sobre la fonologia d'Antoni M. Alcover</i>	55
ONA DOMÈNECH-BAGARIA & ROSA ESTOPÀ BAGOT <i>Neologia geolectal i planificació lingüística: NEOXOC, una aposta per la neodiversitat</i>	69
MAR FONT MARTÍ <i>Molin, molièr, molinèr, monner... Consideracions sobre la presència dels continuadors de MOLINU i MOLINARIU en la toponímia de la Gascunya comengesa</i>	87
JORDI GINEBRA <i>Friedrich Diez en la història de la lingüística catalana</i>	113
MARIA-ROSA LLORET <i>Epítesis consonàntiques fonètiques i morfològiques</i>	129
JORDI MALÉ <i>Entre no entendre el castellà i no saber el català. Humor lingüístic en alguns textos literaris dels segles XVIII i XX</i>	147

JOSEP MURGADES <i>Per què estudiar una llengua?</i>	165
NEUS NOGUÉ <i>La concordança del verb haver-hi: de Pompeu Fabra a la nova normativa</i>	187
LLUÍS PAYRATÓ <i>Al voltant de l'alteritat: un assaig breu sobre els altres</i>	207
MARIA-PILAR PEREA <i>La relació epistolar entre Wilhelm Meyer-Lübke i Antoni M. Alcover</i>	223
GEMMA RIGAU <i>Quantificadors aspectuals mitigadors i polaritat</i>	249
RAMON SISTAC <i>Joan Julià-Muné: quaranta anys d'amistat (anècdotes i alguns apunts històrics)</i>	265
JOAN VENY <i>Sobre la nasal adventícia: de nigu a ningú</i>	271
JOAN RAMON VENY-MESQUIDA <i>Com treballava Pedroló</i>	303
MARIÀNGELA VILALLONGA <i>De Joan Julià</i>	329
LIYUN WANG <i>Transferència de l'L1 i ultracorrecció: dos processos inversos en la pronunciació dels oclusius i els líquids per part dels aprenents sinòfons del català</i>	333

<i>Perfil biobibliogràfic de Joan Julià-Muné: aportacions i dades més rellevants</i>	351
<i>Abstracts</i>	367
<i>Sobre els autors</i>	379

Presentació

MAR FONT MARTÍ

MAITE PUIG TARRÉ

JOAN RAMON VENY-MESQUIDA

Universitat de Lleida

Joan Julià-Muné ha estat un dels «històrics» més importants de la Universitat de Lleida, per la seua dedicació a la docència des de 1978 a l'encara Estudi General; per la seua tasca investigadora, pionera en l'aplicació de les modernes tecnologies en diverses disciplines de la lingüística, com a ambaixador de la nostra universitat a la resta de la catalanofonia i a l'estranger, i per la seua aportació personal al bon funcionament de la comunitat universitària.

Com a professor, representava la figura del docent apassionat i erudit, amant de la seua feina i de la disciplina. Era, als ulls de qualsevol estudiant, el gran coneixedor de les ciències de la parla capaç de copsar la seua atenció i de fer-li estimar les diferents branques de les ciències fonètiques a través de monòlegs científics acompanyats d'anècdotes rocambolesques que permetien passejar per la trajectòria acadèmica i vital d'un lingüista viu, mordaç, amarat dels coneixements que li havien ofert diversos països i cultures. En la seua boca, la fonètica descriptiva, històrica, diatòpica i contrastiva, o l'ortologia, entre d'altres, no eren tan sols una porta oberta als orígens i a la base sonora de la llengua catalana, sinó la possibilitat de fer viatge per territoris anglòfons, francòfons o sinòfons, sense esquivar latituds germàniques o nipones. Al seu Laboratori de Fonètica, Joan Julià creava un ambient idoni, càlid, i, amb les eines justes i uns bons fonaments, es mostrava hàbil a l'hora de fer brotar vocacions i carreres acadèmiques fructíferes. Tots els seus alumnes recorden amb afecció les «boquetes», o dibuixos de l'aparell fonador que representaven els fonemes de la llengua amb les quals construïa paraules que calia desxifrar. Com a investigador, va excel·lir en els camps a què es va dedicar, des de la fonètica fins a la història de la lingüística, passant per múltiples altres disciplines, amb treballs que han resultat de referència obligada; i també va ser un destacat em-

prenedor —molt abans de la generalització del terme—, amb la creació del primer laboratori de fonètica de les universitats catalanes. La seua rellevància, a més, va depassar l'àmbit de la nostra universitat i en va esdevenir ambaixador cultural i acadèmic, a través de les diverses estades que va fer a universitats europees i, sobretot com a sinòfil i director de la Càtedra d'Estudis Asiàtics, de la creació de ponts fermes de diàleg entre diverses universitats xineses i la de Lleida. Com a persona, el Joan Julià formava part d'aquell rar espècimen humà, actualment en extinció, del que abans se'n deia «un senyor», que responia a una sàvia combinació d'intel·ligència, cultura i *savoir faire* en el tracte. El nostre Joan feia gala d'una educació exquisida i d'una bonhomia innata que no el van abandonar mai, ni tan sols en les maltempsades, i que solia amanir amb puntes de finíssima ironia per on deixava escolar el seu talent i la seua penetrant mirada sobre la realitat que l'envoltava.

En aquest volum el lector hi trobarà col·laboracions de temàtiques diverses, perquè els especialistes que han volgut sumar-se a l'homenatge ho han fet empesos no tan sols pels valors acadèmics de l'homenatjat, sinó sobretot pels seus valors personals: exalumnes, col·legues i amics que van tractar el Joan Julià dins l'àmbit acadèmic i personal, cadascun des dels seus propis interessos de recerca, hi han participat per fer constar el seu reconeixement al mestre i a l'amic. Per això l'heterogeneïtat d'aquesta miscel·lània: de tons —assagístic, científic o personal—, de temàtica —lingüística, literària o de tall més memorístic— i d'enfocament —normatiu, comparatiu, diacrònic, diatòpic, descriptiu o sociolingüístic. Aquesta diversitat és el reflex de l'extraordinari món d'interessos que animava el Joan Julià, un veritable savi il·lustrat del nostre temps que va dedicar la seua vida a la recerca científica i a la cura de l'amistat.

Pere Barnils: una aportació oblidada a l'estudi del gascó?

AITOR CARRERA
Universitat de Lleida

1. En agraïment

Devem ser molts els que encara tenim present aquella imatge de Pere Barnils enregistrant la veu d'un alumne al Laboratori de la Paraula, que vèiem —i cosíem a llambregades— tan bon punt havíem travessat la porta d'un altre laboratori, al tercer pis de l'edifici del Rectorat, en aquells —ai las— llunyans anys noranta del segle passat. Aquest petit treball s'interessa per un aspecte segurament poc conegut del fonetista de Centelles, del qual també devíem ser molts —tots?— els que ignoràvem l'existència abans de conèixer Joan Julià. Un aspecte de l'obra de Barnils, sí. Però reconeguem-ho: tot plegat no és res més que un pretext. Un pretext manifest per agrair —per circumstàncies detestables— a Joan Julià alguna cosa més que tot el que va ser possible d'aprendre gràcies a ell, primer com a alumne i després com a *col·lega* (el vocatiu que et repetia sovint així que et veia). Els records associats al Joan se situen gairebé en totes les coordenades d'aquell edifici, de les aules llarguíssimes dites «de Dret» (on fèiem fonètica) fins a qualsevol dels passadissos, en què sovint discutíem sobre les virtuts de l'Eix Transversal. També en llocs ben allunyats de l'*alma mater*, a vegades fins i tot pintorescos, que anirien de sobretauls de congressos o de festes *fil-catianes* fins a places porxades o inesperades coincidències en avingudes vora el mar, que es convertien en ocasions idònies per obrir converses sobre qüestions igualment multiformes: dels peatges de precarietat de l'ofici fins a les arbitrarietats sistèmiques (o no tan sistèmiques) que sempre rebien la comprensió i l'enardiment necessaris, passant per aventures més enllà del Teló d'Acer, afers de doctorat, beques precoces que malauradament no s'adeien amb el curs acadèmic vigent, advertiments sobre publicacions quan el repertori curricular era ben buit, qüestions de salut o evocacions nostàlgiques d'enregistraments de l'alfabet fonètic internacional —company in-

separable de les festes de Nadal— i de desafiaments de descodificació per part de l'antic professor d'allò que l'argot comú anomenava «boquetes». Més que no pas un homenatge, aquest minso treball vol ser sobretot una mostra d'agraïment, d'agraïment sincer, a un acadèmic rigorós, un docent excepcional i, sobretot, una persona bona i honesta amb qui segurament tots els que compartim aquest volum ens enorgullim d'haver coincidit a la vida.

2. *Pere Barnils i el gascó*

A *Serra d'Or* Julià (1983a) catalogava Barnils de «lingüista oblidat». I, si Barnils ha estat a vegades negligit, també ho ha estat la seua aportació al coneixement del gascó. El fet pot sorprendre si recordem una de les «inexactituds» (Veny 1986: 31) del seu article «Dialectes catalans» (Barnils 1919), on va adscriure l'aranès al domini català per un «estricta criteri administratiu» (Veny 2008: 157), que també el va dur a imaginar un pretès dialecte *andorrà* (Veny 1986: 31). Barnils mateix, d'alguna manera, ho va reconèixer: «el consignem [l'aranès] en la carta per raó de la pertinència [sic] política del territori a Catalunya» (Barnils 1919: 5).

Barnils no ignorava el caràcter gascó (o *no català*) dels parlars aranesos. Va ser deixeble de Suchier, autor de la part occitana i francesa del volum de Gröber (Suchier 1904–1906 [1888]), i el seu altre «gran mestre» va ser l'abat Rousselot, xarantès de Celafroin que va estudiar justament una zona fronterera entre l'occità i el francès (Julià 2000a: 115–116). També va seguir cursos de Gauchat o de Jud a Zuric i de Gilliéron a París (i va ser company de Wartburg, que li va revisar la redacció en alemany de la tesi; vegeu, per exemple, Julià 2000b: 240), va conèixer insignes romanistes o occitanistes de l'època com Jeanroy, va llegir Bertran de Born o va interessar-se per la frontera entre el català i el llenguadocià.¹ De cap manera podia veure realment en l'aranès unes varietats catalanes. La seua correspondència prova repetidament que l'occità no li era gens exòtic.

1. Sobre tot plegat, entre altres referències possibles, vegeu Julià (2000a: 28–29, 35, 38, 41, 44 i 115–116).

Trossos és una col·lecció
de l'Aula Màrius Torres
www.catedramariustorres.udl.cat

Consell d'edició:

Jaume Aulet (Universitat Autònoma de Barcelona), Xavier Macià (Universitat de Lleida), Jordi Malé (Universitat de Lleida), Montserrat Roser (University of Kent), Donatella Siviero (Università degli Studi Messina) i Joan R. Veny (Universitat de Lleida).

© 2022 dels textos, els seus autors

© 2022 de la supervisió científica: Aula Màrius Torres

© 2022 d'aquesta edició: Pagès editors, S L

DL L ???-2022

ISBN: 978-84-1303-424-9

Primera edició: ??? de 2022

Impressió:

Arts Gràfiques Bobalà, S L

Sant Salvador, 8. 25005 Lleida

Relligat:

Enquadernacions Prats XXI, SL

Reservats tots els drets